

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2025

Επιμέλεια έκδοσης Μαρία Γονιδάκη
Σελιδοποίηση Γιώτα Μπόμπου
Σχεδιασμός εξωφύλλου Ρεντουάν Αμζλάν
Οργάνωση φωτογραφικού υλικού Μυρτώ Κατσίγερα

© 2025, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
και Θανάσης Διαμαντόπουλος

ISBN 978-618-03-4715-9

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84715
Κ.Ε.Π. 6567, κ.π. 22811

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003500
metaixmio.gr • metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433

Βιβλιοπωλεία ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

- Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα
τηλ.: 210 3647433
- Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

ΘΑΝΑΣΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

**ΟΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ**

ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
ΔΕΚΑ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΝΤΕΚΑ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΕΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

*Στη μνήμη του Κώστα Χαρατσάρη, τον οποίο
ουδέποτε γνώρισα, και όλων των ευσυνείδη-
των Ελλήνων κρατικών λειτουργών, κάθε
πολιτικού και ιδεολογικού προσανατολισμού,
που έπεσαν θύματα κομματικού φατριασμού,
ακόμη και στα χρόνια της Μεταπολίτευσης...*

*Και σε όλους τους Έλληνες πολιτικούς
που υφίστανται ή έχουν υποστεί ό,τι
και ο Ντίνος Βουδούρης...*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες.....	9
Προειδοποίηση προς τον αναγνώστη.....	13
Εισαγωγή	17
Κωνσταντίνος Καραμανλής 24.7.1974-10.5.1980	27
Γεώργιος Ράλλης 10.5.1980-21.10.1981.....	51
Ανδρέας Παπανδρέου Α΄: 21.10.1981-2.7.1989	63
Κωνσταντίνος Μητσοτάκης 11.4.1990-13.10.1993	83
Ανδρέας Παπανδρέου Β΄: 13.10.1993-18.1.1996	103
Κώστας Σημίτης 18.1.1996-10.3.2004	113
Κώστας Καραμανλής 10.3.2004-6.10.2009	125
Γιώργος Παπανδρέου 6.10.2009-11.11.2011.....	141
Αντώνης Σαμαράς 20.6.2012-26.1.2015	153
Αλέξης Τσίπρας 26.1.2015-27.8.2015 και 21.9.2015-8.7.2019.....	159
Κυριάκος Μητσοτάκης 8.7.2019-25.5.2023 και 26.6.2023	191
Επιλεγόμενα: τελικός απολογισμός	241
Εν κατακλείδι;	257
Παράρτημα	259
Βιβλιογραφία	267
Άλλα έργα του συγγραφέα	273
Άδειες χρήσης φωτογραφιών	277
Ευρετήριο κύριων ονομάτων	279

Κωνσταντίνος Καραμανλής (24.7.1974-10.5.1980)

Δύσκολα είναι δυνατόν να εντοπιστούν πολλές επιλογές, αποφάσεις, γενικότερα δε κάθε λογής πολιτικές κινήσεις καταλογίσιμες με μονοδιάστατα αρνητικό πρόσημο στον πολιτικό που σφράγισε τη Μεταπολίτευση και στον οποίο κάποιες γραφίδες –καθ’ υπερβολή, κατά την άποψη άλλων– απέδωσαν τον επίζηλο τίτλο του «Εθνάρχη». Πράγματι...

Εγκαθίδρυσε, στερέωσε πολιτικά και θεμελίωσε θεσμικά την πιο υγιή δημοκρατία που γνώρισε ποτέ η χώρα... Έκλεισε πληγές του παρελθόντος... Νομιμοποίησε και ενέταξε στην ομαλότητα όλα τα ιδεολογικά ρεύματα και όλες τις πολιτικές δυνάμεις που γέννησε η ιστορία (μας), ακόμη και κάποιες εν πολλοίς αμετανόητες για τα παρελθόντα εγκλήματα ή εγκληματικά λάθη τους... Ώθησε, αντίθετα, την παράταξή του σε βαθιά αυτοκριτική για τα δικά της αμαρτήματα της προδικτατορικής περιόδου, η οποία ουσιαστικά ήταν η μετεμφυλιακή: Όπως τόνισε η Κωνσταντίνα Μπότσιου, «κάλυψε εν μέρει την αμνηχανία του κόμματός [του]

απέναντι στο παρελθόν»...¹ **Εμπέδωσε** μια σχετικώς ήπια πολιτική ρητορική, η οποία εκτός των άλλων ανέδειξε την εναντίωση στο στρατιωτικό καθεστώς πολιτών από όλο το πολιτικό φάσμα, βάζοντας έτσι τις ψυχολογικές βάσεις για ό,τι ο Λεωνίδας Κύρκος επρόκειτο να ονομάσει «Εθνική Αντιδικτατορική Δημοκρατική Ενότητα», που έγινε γνωστή με το αρκτικόλεξο ΕΑΔΕ. Ακόμη...

Δημιούργησε, σε προφανή αναζήτηση ευρύτερης συναίνεσης, έναν Καταστατικό Χάρτη περιεκτικό, εν πολλοίς δε λαμβάνοντα υπόψη τις πολιτικοθεσμικές ευαισθησίες της αντιπολίτευσης· επιλογή που εξηγεί, πιθανότατα, και την κοινοβουλευτική πολιτευματική μορφή που τελικώς επελέγη και εγκαθιδρύθηκε, αντί της προεδρικής δημοκρατίας, η οποία ενδεχομένως θα ήταν πιο συμβατή προς την πολιτική ιδιοσυγκρασία του πρώτου μεταπολιτευτικού πρωθυπουργού, ίσως μάλιστα, σε κάποιο βαθμό, και με τα «γαλλικά βιώματά» του...² Πρόκειται δε για Σύνταγμα εξαιρετικά προοδευτικό σε πολλά επίπεδα, που επέτρεψε στον Καραμανλή, όπως εκείνο του 1911 στον Βενιζέλο, όχι απλώς να προσφέρει θεσμική σταθερότητα στον τόπο, αλλά και να «εγκοιτώσει» σε θεσμικές οδούς τον διάχυτο –δυσνητικά δε επικίνδυνο για το κοινωνικό καθεστώς– κοινωνικοπολιτικό ριζοσπαστισμό της πρώτης μεταδικτατορικής περιόδου. Τελικώς δε απεδείχθη, ίσως και λόγω του εν πολλοίς συναινετικού χαρακτήρα του, ο πλέον μακρόβιος και ανθεκτικός Καταστατικός Χάρτης που απέκτησε ποτέ η πατρίδα μας.³ Επιπρόσθετα...

Έκανε τη σχεδόν υπερβατική σύλληψη του προσανατολισμού της χώρας προς τη Δύση, ιδίως δε την ευρωπαϊκή εκδοχή της Δύσης, την τότε ΕΟΚ, πολιτική σύλληψη την

οποία υπηρέτησε με αταλάντευτη προσήλωση. Κατάφερε, δε, μέχρι τη σχετικώς πρόσφατη ένταξη της Κροατίας, η Ελλάδα να αποτελεί τη μοναδική διεύρυνση της ΕΟΚ/ΕΕ με μία μόνο χώρα... Επίτευγμα, που σήμερα θεωρείται δεδομένο, αλλά μόνο εύκολο δεν ήταν, αφού ακόμη και στη Γαλλία, του πρωτοστατούντος στην ένταξή μας Βαλερύ Ζισκάρ ντ' Εσταίν («δεν μπορεί να λείπει ο Πλάτων από την Ευρώπη», διαρκώς επαναλάμβανε ο Γάλλος τότε πρόεδρος), υπήρχαν έντονες φωνές εναντίωσης σε αυτή την επιλογή.

Όπως χαρακτηριστικό γεγονός, από αφήγηση προς τον γράφοντα του τότε διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας Αδαμάντιου Πεπελάση και όπως αποκαλυπτικό του τεράστιου προσωπικού αγώνα που έδωσε για το «ευρωπαϊκό όνειρο» ο τότε πρωθυπουργός: Κάποια στιγμή, λόγω απουσίας του Καραμανλή από την Αθήνα, το κεντρικό «κόκκινο τηλέφωνο» επικοινωνίας του πρωθυπουργού με τους υπουργούς και άλλους σημαντικούς παράγοντες του κράτους, όπως τους ηγέτες των Ενόπλων Δυνάμεων, τους διοικητές των κρατικών τραπεζών κ.λπ., το είχε αναλάβει ο αντιπρόεδρος εκείνο το διάστημα της κυβέρνησης, Κωνσταντίνος Παπακωνσταντίνου. Επειδή δε ο Κορίνθιος πολιτικός τον ενόχλησε επανειλημμένα και με φορτικότητα για κάποιο ρουσφέτι, ίσως πρόσληψη συμπατριώτισσάς του στην Τράπεζα, ο Πεπελάσης το βράδυ έβγαλε από την μπρίζα το τηλέφωνο, για να κοιμηθεί ήσυχος. Όμως, κατά τις 4.00 π.μ. η σύζυγός του τον ξύπνησε, λέγοντας του «Διαμαντή, ξύπνα. Έγινε πάλι πραξικόπημα. Το σπίτι μας είναι περικυκλωμένο από περιπολικά!» Πλην όμως συνέβαινε κάτι τελείως διαφορετικό.

Προερχόμενος από την Αίγυπτο, επρόκειτο νωρίς το πρωί να κάνει σύντομη στάση στο αεροδρόμιο του Ελληνικού ο πρωθυπουργός της Γαλλίας Ρεμιόν Μπαρ, ο οποίος, σε αντίθεση προς τον πρόεδρό του, ήταν εξαιρετικά επιφυλακτικός προς την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ. Και ο Καραμανλής ήθελε την επικουρία του διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας, προκειμένου να πειστεί ο Γάλλος πολιτικός πως η ελληνική είσοδος στην κοινότητα δεν αποτελούσε απειλή για τα συμφέροντα των Γάλλων αγροτών, αφού αυτή η ανησυχία αποτελούσε τη βασική αιτία των επιφυλάξεών του! Σημειωτέον, μάλιστα, πως εξίσου επιφυλακτικός, και για τον ίδιο λόγο με τον Μπαρ, ήταν και ο προκάτοχός του στο πρωθυπουργικό αξίωμα, Ζακ Σιράκ, ο οποίος επιπρόσθετα ήταν τότε ο –πρώτος εκλεγμένος μετά το 1875– δήμαρχος Παρισιού, κυρίως όμως ο ηγέτης της μεγαλύτερης, της «γκωλλικής», συνιστώσας της προεδρικής πλειοψηφίας του Ζισκάρ, κάτι που σήμαινε πως ο λόγος και οι ενστάσεις του είχαν μεγάλη βαρύτητα...

Έτσι, επιδιωχθείσες με τόσο στοχοπροσήλωση, οι προσπάθειες του Καραμανλή τελεσφόρησαν, παρά την υστερική και μίζερη εναντίωση στην πολιτική και τον προσανατολισμό αυτόν όλων σχεδόν –συγκεκριμένα όλων, πλην του Κέντρου και της ανανεωτικής/«κύρκειας» αριστεράς, δηλαδή του ΚΚΕ Εσωτερικού– των αντιπολιτευτικών δυνάμεων της εποχής. («Τα πάντα ρει» στην πολιτική ωστόσο: Κάποιες εκ των τότε ανθιστάμενων κομματικών οντοτήτων, αργότερα, ζήτησαν τη ...συνταγματική κατοχύρωση του «ανήκειν» της

χώρας σε ό,τι τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης ονόμαζαν... «λάκκο λεόντων»⁴.)

Είναι μάλιστα αξιοσημείωτο και το εξής: Ο Σπυρίδων Μαρκεζίνης αποκαλούσε πάντα τον Σερραίο πολιτικό «ο ολοσχερώς απαίδευτος και άξεστος πρωθυπουργός της Ελλάδας»! Αποτελεί δε γεγονός πως, βλέποντας κάποιος το πτυχίο από τη Νομική Αθηνών του μετέπειτα «Εθνάρχη», μάλλον δεν θαμπώνεται από τους βαθμούς του· το ακριβώς αντίθετο θα έλεγα πως συμβαίνει.⁵ Ωστόσο πέτυχε το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της ένταξης της χώρας μας, αξιοποιώντας ασφαλώς το κληρονομημένο κλέος, δηλαδή το ιστορικο-πολιτισμικό κεφάλαιό της, παράλληλα όμως κατακτώντας, και σε προσωπικό επίπεδο, τον απεριόριστο σεβασμό έως τον θαυμασμό των περισσότερων εκ των μεγάλων ηγετών του δυτικού κόσμου: Όλος χαρακτηριστική, εν προκειμένω, η... σχεδόν ερωτική επιστολή που του έστειλε, με την ευκαιρία της αποχώρησης από το αξίωμά του, ο σοσιαλδημοκράτης καγκελάριος της Ομοσπονδιακής Γερμανίας Χέλμουτ Σμιτ. Στη συγκεκριμένη επιστολή, ο σημαντικός Γερμανός πολιτικός, μεταξύ πολλών άλλων, ανέφερε: «Υπήρξατε δάσκαλός μου, πρότυπο για μένα»! Σημειωτέον, δε, πως –όταν ακόμη ο Σμιτ δήλωνε αρνητικός ή επιφυλακτικός προς την ελληνική ένταξη– ο Σερραίος πρωθυπουργός, «αρπάζοντάς τον από τα χέρια», του είχε πει: «Είναι αδιανόητο να βρίσκεται στην ΕΟΚ η Γερμανία, που αιματοκύλησε δύο φορές την Ευρώπη, και όχι η Ελλάδα, που πάντα αγωνίστηκε για την ελευθερία και τις δυτικές αξίες». (Μεταξύ άλλων και ο Γιάννης Μπούτος επιβεβαίωνε το συμβάν αυτό.)

Αξίζει τέλος να υπογραμμιστεί πως αυτόν τον γενικό σεβασμό και τη διεθνή αναγνώριση του πολιτικού διαμετρήματός του, τα κατέκτησε ένας επαρχιώτης, χωρικός μάλλον, Έλληνας πολιτικός, του οποίου η γλωσσομάθεια –και ειδικά η προφορά– θα μπορούσε μέχρι και θυμηδία να προκαλεί: Θυμάμαι πως όλα τα χρόνια, κατά τη δεκαετία του 1970, που παρέμεινα στο Παρίσι για τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές μου, τα λεγόμενα ενός μόνο μη Γάλλου πολιτικού, ομιλούντος τη γαλλική στην τηλεόραση, τα είδα να συνοδεύονται από... γαλλικούς υποτίτλους: του Κωνσταντίνου Καραμανλή! Προφανώς γιατί ο λόγος του δεν ήταν κατανοητός από τον μέσο Γάλλο τηλεθεατή.⁶ Αυτό, δε, συνέβη σε επίσκεψή του στο Παρίσι, ελάχιστα μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας στη χώρα μας, δηλαδή πολύ σύντομο διάστημα μετά την υπερδεκαετή παραμονή του Μακεδόνα πολιτικού στη γαλλική πρωτεύουσα. Μάλιστα σε μεταγενέστερο ταξίδι του, προς διαπραγμάτευση και σε πολιτικό επίπεδο των όρων της ελληνικής ένταξης στην τότε ΕΟΚ, πιθανώς δε διδαγμένος από την προηγούμενη μάλλον οδυνηρή εμπειρία του, στους Γάλλους δημοσιογράφους που του ζητούσαν πειστικά να κάνει δηλώσεις στη γλώσσα του Ζαν-Μπατίστ Ποκλέν και του Ρακίνα, ο Έλληνας πρωθυπουργός απάντησε σε «γαλλοσερραϊκά»: «on va tradououre, on va tradououre»...]

Παράλληλα, όμως, και στην εσωτερική πολιτική εν πολλοίς αρίστευσε ο, κατά τον πάγιο προδικτατορικό χαρακτηρισμό της εφημερίδας *Εστία*, «χωρικός από το Κιουπκιόι»: Αριστο-

τεχνική υπήρξε η εκ μέρους του διαχείριση και επίλυση του πολιτειακού ζητήματος, το οποίο είχε ταλαιπωρήσει και ταλανίσει την πολιτική ζωή της χώρας, τουλάχιστον από το 1915· αφότου δηλαδή οι συνθήκες του Εθνικού Διχασμού –ανεξαρτήτως δε του δικαίου ή του άδικου, σε επίπεδο θεσμικό, διεθνοπολιτικό και εσωτερικής πολιτικής, καθενός εκ των πρωταγωνιστών του– είχαν στερήσει στον μοναρχικό θεσμό, ειδικότερα δε στη βασιλεύσασα δυναστεία, τον υπερκομματικό χαρακτήρα που είναι απαραίτητος για να μπορεί ένας κληρονομικός ανώτατος άρχων να επιτελεί τον ρόλο του κατά τον προσήκοντα στο κοινοβουλευτικό σύστημα τρόπο. Με άλλα λόγια ο Διχασμός και οι πολιτικές ταυτίσεις που αυτός δημιούργησε είχαν καταστήσει τον εκάστοτε βασιλέα –αντί για πολιτικά ουδέτερο ρυθμιστή του πολιτεύματος– επί της ουσίας «παραταξίαρχη».⁷

[Η στρέβλωση αυτή μπορούσε να φέρει τον εστεμμένο αρχηγό του κράτους σε αντιπαράθεση ακόμη και με της βασιλόφρονος πολιτικής παράταξης τον αιρετό ηγέτη για το ποιος έχει το πάνω χέρι! Αφού άλλωστε το Στέμμα, όλο αυτό το διάστημα, συχνά διεκδίκησε τη συνέχιση της παράδοσης που ξεκίνησε τον Φεβρουάριο του 1915, δηλαδή επί της ουσίας ο πολιτικός ο οποίος θα ηγείτο της παράταξης αυτής, να επιλέγεται από τα Ανάκτορα, ώστε να είναι ετερόφωτος και απόλυτα ελέγξιμος.

Ενώ ο Εμφύλιος της δεκαετίας του 1940 είχε καταστήσει ακόμη πιο δυσλειτουργικό –μέσα σε μια «κανονική» βασιλευόμενη δημοκρατία– τον θεσμό, καθιστώντας το Στέμμα παράγοντα με δυνατότητες ευρύτερων τακτικών παρεμβάσεων στην πολιτική ζωή της χώρας.

Αλλά και ικανό για ανάληψη πολιτικών πρωτοβουλιών, οι οποίες –κατά τη γνώμη μεγάλου μέρους της κοινωνίας, αλλά και του πλείστου των ειδικών συνταγματολόγων, πολιτειολόγων και άλλων ειδημόνων μελετητών της λειτουργίας του πολιτεύματος– αναλαμβάνονταν εκθέσμως. Κάτι όχι απλώς εξηγήσιμο αλλά στην πραγματικότητα και αναπότρεπτο, δεδομένου τόσο του χαρακτήρα της μετεμφυλιακής μας πολιτικής ζωής όσο και της εξαιρετικής ισχύος με την οποία είχε περιβληθεί ο εστεμμένος ανώτατος άρχων εκείνη την περίοδο (την αποκληθείσα από τον Σπυρίδωνα Πλουμίδη «Belle Époque του Στέμματος»⁸): Αφού ο κρίσιμος –ουσιαστικός, επί του πεδίου, αλλά και συμβολικός, δηλαδή ενοποιητικός του αποκληθέντος «εθνικού κόσμου»– ρόλος της μοναρχίας κατά την έκρυθμη περίοδο του Εμφυλίου τής είχε επιτρέψει να ελέγχει στη συνέχεια πολύ νευραλγικούς μηχανισμούς του κράτους.⁹

Με αποτέλεσμα οι ευρείες αυτές παρεμβατικές δυνατότητες να μη μένουν μόνο θεωρητικές δυνατότητες, αλλά να εκδηλώνονται συχνά-πυκνά, όχι πάντα με τον πιο διακριτικό ή πολιτικά «κομψό» τρόπο, οδηγώντας έτσι σε ευθείες αντιπαραθέσεις του ένοικου των Ανακτόρων με πολιτικούς ηγέτες διαθέτοντες τη λαϊκή στήριξη, συχνά μάλιστα και με πολιτικούς του συντηρητικού χώρου. Αν, δε, χαρακτηριστικές υπήρξαν οι αντιπαραθέσεις Στέμματος-Παπάγου, κατά την πρώτη φάση της εμφάνισης του Στρατάρχη στην πολιτική ζωή του τόπου, και Στέμματος-Καραμανλή, κατά τη δεκαετία του 1960, η σύγκρουση η οποία –λόγω του τρόπου και των συνθηκών

της βασιλικής παρέμβασης- προκάλεσε τον μεγαλύτερο συγκλονισμό στην εθνική κοινή γνώμη και άφησε το ισχυρότερο αποτύπωμα στο συλλογικό ασυνείδητο των Ελλήνων υπήρξε ασφαλώς εκείνη μεταξύ Μονάρχη και Γεωργίου Παπανδρέου το 1965: Αυτή ουσιαστικά σε κάποιο βαθμό αναβίωσε τον Διχασμό!^{10]}

Ενώ, όμως, το πολιτειακό διαιρούσε την ελληνική κοινωνία αδιάλειπτα από το 1915, ο εκ Πρώτης Σερρών πολιτικός ηγέτης πέτυχε να το επιλύσει χωρίς να προκαλέσει έντονους τριγμούς ούτε καν στο κόμμα του! Το κόμμα με το οποίο πολιτικά ταυτιζόταν σχεδόν το όλον του βασιλόφρονος τμήματος της ελληνικής κοινωνίας και το οποίο, επί της ουσίας, άφησε ανυποστήρικτο τον εστεμμένο ανώτατο άρχοντα τη στιγμή που αυτός διεκδικούσε τη, διά της λαϊκής ψήφου, επανεπιβεβαίωσή του στον θρόνο: Από την κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ μόνο ο βουλευτής και πρώην υπουργός Εξωτερικών του Καραμανλή Σπύρος Θεοτόκης παραιτήθηκε από το βουλευτικό αξίωμά του, διαμαρτυρούμενος για τη διαχείριση από τον τότε πρωθυπουργό του θέματος... Ενώ, όταν τρία χρόνια αργότερα, ο Κερκυραίος πολιτικός από κοινού με τον Στέφανο Στεφανόπουλο επιχειρήσαν να δώσουν κομματική στέγη στους Έλληνες βασιλόφρονες, η εκλογική απήχηση του κόμματος που ίδρυσαν υπήρξε σχετικά μικρή. Στις εκλογές του 1977 η Εθνική Παράταξη των δύο βασιλοφρόνων πολιτικών υπήρξε ακριβώς ίση με το 1/6 της αντίστοιχης της ΝΔ, ευρισκόμενης ακόμη υπό την ηγεσία του Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Αυτή, δε, την «πολιτικώς αναίμακτη» επίλυση του πολι-

τειακού ο Μακεδόνας πρωθυπουργός την κατόρθωσε –πέραν του κυνισμού του– χάρη βέβαια στην ευφυή εκμετάλλευση των συνθηκών και του κλίματος της στιγμής, αλλά και χάρη στον αριστοτεχνικό τρόπο που χειρίστηκε το θέμα· ιδιαίτερα με την παροχή στον λαό της δυνατότητας, για πρώτη φορά, να τοποθετηθεί πάνω στο ζήτημα αυτό υπό συνθήκες που δεν θα μπορούσαν να προκαλέσουν μείζονες ή σοβαρές αμφισβητήσεις.

Όπως χαρακτηριστικό εν προκειμένω: Μπορεί οι πητμένοι του δημοψηφίσματος του Δεκεμβρίου του 1974 να μην κατανοούσαν, ευλόγως ίσως από την πλευρά τους, γιατί η κατάρρευση της δικτατορίας δεν οδήγησε σε αυτόματη επαναφορά στο πολιτευματικό status quo ante, με άμεση επάνοδο του Κωνσταντίνου στον θρόνο του. Ή, τουλάχιστον, γιατί δεν του επιτράπη να αναδείξει την υπέρ της εκ νέου ανάληψης των καθηκόντων του επιχειρηματολογία, ευρισκόμενος και αυτός στην Ελλάδα. Ωστόσο...

Αποκαλυπτικό του ότι οι συνθήκες διεξαγωγής του συγκεκριμένου δημοψηφίσματος δεν τους έδωσαν σοβαρά επιχειρήματα και σημαντικούς λόγους παραπόνων ή καταγγελιών για μη αυθεντική αποτύπωση της λαϊκής βούλησης αποτελεί το εξής χαρακτηριστικό γεγονός: Μετά το δημοψήφισμα, φιλοβασιλικές οργανώσεις προσέφυγαν στο εκλογοδικείο, ζητώντας ακύρωση του αποτελέσματος, επειδή ορισμένοι από το «απέναντι στρατόπεδο» είχαν αναφερθεί στο ενδεχόμενο να προκύψει κάποια στιγμή διανοητικός ελλειμματικός βασιλιάς. Κατά τους προσφεύγοντες, λοιπόν, ο λαός είχε εξαπατηθεί, αφού του απεκρύβη πως υπήρχε συνταγματική πρόβλεψη, ρυθμίζουσα τα της αντικατάστασης

εστεμμένου άρχοντα που θα αντιμετώπιζε ιατρικώς πιστοποιούμενα προβλήματα νοητικής υστέρησης!

Εικονοκλάστης, ανατρεπτικός, διεισδυτικός, χρήσιμα παρεμβατικός, ανένδοτα υποκειμενικός, αλλά ταυτόχρονα και βαθιά αντικειμενικός, με γλώσσα γλαφυρότατη και γραφή καταϊγιστική, ο καθηγητής Θανάσης Διαμαντόπουλος ρίχνει μια ανατομική ματιά στη Μεταπολίτευση και τους πρωθυπουργούς της που δεν θα περάσει απαρατήρητη. Δεν αποκλείεται δε να γίνει και σημείο αναφοράς στο μέλλον...

Πάνος Λαζαράτος
Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου

Ο ίδιος ο συγγραφέας διερωτάται ωστόσο:

Πρόκειται άραγε για μια ψυχρή «ανατομική ματιά» ενός πολιτικού επιστήμονα, που κάνει και ιστορική έρευνα, πάνω στο έργο και το ιστορικοπολιτικό αποτύπωμα των δέκα πρωθυπουργών της Μεταπολίτευσης; Μέσω δε αυτών, για μια συνολική «ακτινοσκόπηση» της περιόδου; Ή πρόκειται για μια παρέμβαση στις εξελίξεις από έναν ενεργό πολίτη, ο οποίος καταγγέλλει ατοπήματα ανθρώπων που πρωθυπουργέυσαν και αναδεικνύει παθογένειες καταστάσεων που –πιθανόν και εξαιτίας τους– κακοφόρμισαν, με στόχο να έχει κάποια συμβολή στη βελτίωση της τρέχουσας πολιτικής πραγματικότητας;

ISBN: 978-618-03-4715-9

9 786180 347159
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 84715

metaixmio.gr

